

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Ing. J. M.**, bývajúceho v Bušovciach 67, zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. S., s. r. o., so sídlom v Poprade, Z., proti žalovanému **P. P. P, s. r. o.**, so sídlom v Spišskej Teplici, Obrancov mieru 329, zastúpeného JUDr. L. T., bývajúcim v Košiciach, M., o **zaplatenie 102 727,96 Eur**, na odvolanie oboch účastníkov proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. 12. 2009, č. k. 2 NcCd 9/05 - 394, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa čiastočne vyhovel žalobe a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 36 334, 91 Eur s úrokmi z omeškania. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku.

Pôvodnou žalobou žalobca okrem peňažného plnenia žiadal aj o vyslovenie neplatnosti uznesenia č. 3 z 5. mája 1997 valného zhromaždenia žalovanej spoločnosti a neplatnosti dodatku č. IV k spoločenskej zmluve z rovnakého dňa. Súd prvého stupňa rozsudkom z 31. marca 2004, č. k. 5 Cb 598/00 – 163 žalobu v určovacej časti zamietol a žalobu v časti o peňažnom plnení vylúčil na samostatné konanie. Odvolací súd rozsudkom z 5. mája 2005 vydaným pod sp. zn. 4 Obo 246/2004 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Oba sudy svoje zamietnutie žaloby odôvodnili nedodržaním lehoty na uplatnenie neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia stanovenej v § 131 Obch. zák.

V rozsudku, ktorý je predmetom odvolacieho konania, súd prvého stupňa vychádzal zo skutkového zistenia, že žalobca prestal byť spoločníkom žalovanej spoločnosti dňom 27. januára 1999, kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Cb 399/1997 – 147, ktorým bola zrušená účasť žalobcu v spoločnosti. Pri určení výšky vyrovnacieho podielu podľa § 150 Obch. zák. vychádzal z tohto, že pre určení výšky vyrovnacieho podielu je rozhodujúca účtovná závierka za rok, v ktorom zanikla účasť žalobcu v spoločnosti, teda závierka za rok 1999. Pokiaľ ide o aplikáciu príslušných ustanovení spoločenskej zmluvy súd prvého stupňa riešil ako prejudiciálnu otázku platnosť jej dodatkov najmä častí upravujúcich určenie vyrovnacieho podielu. Dospel k záveru, že dodatok č. IV, ktorý valné zhromaždenie prijalo 5. mája 1997 je absolútne neplatným právnym úkonom. Dostatočným dôvodom neplatnosti, je skutočnosť, že sa v ňom už žalobca neuvádza ako spoločník, hoci jeho účasť v spoločnosti zanikla až 27. januára 1999. Nemožno preto použiť ani jeho čl. 16 upravujúci spôsob určenia vyporiadacieho podielu. Uvedené ustanovenie nielenže obchádza zákon ale mu aj odporuje. Do úvahy preto prichádza výpočet podľa spoločenskej zmluvy v znení jej dodatku č. III z 13. decembra 1996. Jeho článok 16/4, upravujúci právo na vyrovnací podiel, je však neurčitý a nezrozumiteľný, preto neplatný. Pri výpočte vyrovnacieho podielu bolo treba použiť všeobecnú úpravu obsiahnutú v § 150 ods. 2 Obch. zák. bez nadväznosti na úpravu v spoločenskej zmluve. Nemožnosť postupu podľa čl. 16 dodatku č. III spoločenskej zmluvy konštatovala aj znalkyňa, ktorá pri výpočte podielu postupovala spôsobom upraveným v § 150 ods. Obch. zák. a vychádzala pritom z údajov čerpaných z účtovnej závierky žalovaného k 31. decembru 1999 overenej audítorkou Ing. Schreterovou. Podľa posudku patrí žalobcovi vyporiadací podiel vo výške 47 400,22 Eur. Po odpočítaní čiastky už vyplatenej (11 065,29 Eur) bola žaloba dôvodná do výšky 36 334,91 Eur.

Proti rozsudku podali včas odvolanie obe procesné strany. Žalobca podal odvolanie proti zamietajúcej časti rozsudku. V odvolaní uviedol, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Za odňatie považoval postup súdu, ktorý odmietol navrhované doplnenie znaleckého dokazovania, predmetom ktorého malo byť overenie správnosti ročnej účtovnej závierky, čo je jediný možný dôkazný prostriedok, ktorým sa dá preukázať jeho tvrdenie, že žalovaný prispôboval svoje účtovníctvo tak, aby vlastné imanie bolo čo najmenšie s úmyslom ukrátiť jeho právo na vyrovnací podiel. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol bez toho aby vo vzťahu k tejto časti žaloby vykonal dokazovanie. I keď sa vo všeobecnosti nepovažuje nevykonanie navrhnutého dôkazu, za odňatie možnosti

konat' pred súdom, v prejednávanej veci išlo o výnimočnú situáciu, pretože znalecké dokazovanie bolo jediným spôsobom, ktorým sa dalo overiť jeho tvrdenie. Znalecké dokazovanie môže nariadiť len súd a účastníci ani súd nemá také odborné znalosti, ktoré sú potrebné pre posúdenie veci. Súd v rozhodnutí neuviedol dôvod, pre ktorý navrhovaný dôkaz nevykonali. Dôsledkom je neúplné zistenie skutkového stavu. Znalci pri podávaní posudkov vychádzali len z obsahu účtovnej závierky bez toho, aby skúmali správnosť v nej uvedených údajov, hoci žalobca namietal objektivitu údajov. Bez ich preskúmania sporných položiek je skutkové zistenie neúplné a nedostatočné. Nesprávne vedené účtovníctvo však nemôže byť záväzným podkladom pre výpočet vyrovnacieho podielu. Z uvedených dôvodov navrhol rozhodnutie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alternatívne po doplnení dokazovania rozsudok zmeniť.

Žalovaný podal odvolanie proti vyhovujúcej časti rozsudku. Navrhol ho zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Súd prvého stupňa vec nesprávne posúdil, tým že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu, nedostatočne zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnemu skutkovému zisteniu. Súd už raz skúmal platnosť dodatku č. IV k spoločenskej zmluve a právoplatným rozsudkom vydaným v konaní sp. zn. 5 Cb 598/00 žalobu zamietol. Uvedeným rozhodnutím je súd viazaný a správnosť rozhodnutia už nemôže skúmať ani ako otázku predbežnú. Žalobca mohol neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia uplatňovať len v lehote stanovenej v § 131 Obch. zák. Ak tak neurobil právo domáhať sa určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia zaniklo. Dodatok č. IV bol zapísaný do obchodného registra a spoločenská zmluva v jeho znení je platná voči všetkým spoločníkom aj voči žalobcovi, pretože niet pochyb o tom, že v tom čase bol spoločníkom. Zapísané boli aj údaje o výške vkladu spoločníkov, medzi ktorými bol zapísaný aj žalobca. Súd mal z uvedeného dôvodu pri rozhodovaní o vyrovnacom podiele postupovať podľa článku 16 dodatku č. IV k spoločenskej zmluve.

Každá z procesných strán vo vyjadrení k odvolaniu navrhovala rozsudok v časti napadnutej odvolaním protistrany potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie a po vykonanom pojednávaní dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Správne je skutkové zistenie a právne závery súdu prvého stupňa týkajúce sa členstva žalobcu v spoločnosti. Jeho členstvo v spoločnosti zaniklo právoplatnosťou rozhodnutia súdu 27. januára 1999.

Stanovenie výšky vyrovnacieho podielu sa spravuje pravidlami určenými v § 61 a § 150 Obch. zák. v znení účinnom v čase zániku členstva žalobcu. Podľa § 61 ods. 1 a 2, v znení účinnom do 31. decembra 2001, bola rozhodujúca miera účasti spoločníka na čistom obchodnom imaní určenému ku koncu roka, v ktorom zanikla jeho účasť v spoločnosti (ročná účtovná závierka k 31. decembru 1999). Ustanovenie § 150 ods. 2 Obch. zák. určuje pravidlo, že vyrovnací podiel sa určuje ako pomer spoločníkom splateného vkladu k splateným vkladom všetkých spoločníkov. Uvedené ustanovenia Obchodného zákonníka však umožňujú v spoločenskej zmluve dohodnúť iné pravidlá pre výpočet vyrovnacieho podielu. Odchylný algoritmus pre jeho výpočet obsahuje čl. 16 sporného dodatku č. IV k spoločenskej zmluve žalovanej spoločnosti. Podľa neho sa výška vyrovnacieho podielu určí na základe ročnej účtovnej závierky znížená o hodnotu hmotného investičného majetku, ktorý bol nadobudnutý z výnosov správy majetku Rímskokatolíckeho biskupstva v Spišskom Podhradí (ďalej len biskupstvo).

Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že súd sa nemohol zaoberať platnosťou dodatku k spoločenskej zmluve. V § 131 Obch. zák. vymenovaný okruh subjektov sa môže žalobou dovolávať neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia v tam uvedenej lehote troch mesiacov. Ustanovenie § 131 Obch. zák. neupravuje absolútnu ani relatívnu neplatnosť právnych úkonov, keďže uznesenie valného zhromaždenia nie je právnym úkonom. Žaloba podľa § 131 Obch. zák. je jediným právnym prostriedkom, ktorým sa možno dovolať neplatnosti valného zhromaždenia (uvedené stanovisko zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku z 21. októbra 1999, sp. zn. 4 Obdo 22/98 a obdobný názor zaujíma aj judikatúra Najvyššieho súdu ČR). Uvedené obmedzenie okruhu subjektov i časové obmedzenie však platí len pre špeciálny právny prostriedok, ktorým je žaloba podľa § 131 Obch. zák. Nič však nebráni tomu, aby sa ktokoľvek, kto osvedčí právny záujem mohol dovolať určovacou žalobou neplatnosti tých častí spoločenskej zmluvy, ktoré sa v dôsledku

uznesenia valného zhromaždenia dostali do rozporu s kogentnými ustanoveniami zákona. Opačné stanovisko by pripúšťalo, aby sa pravidlo upravujúce právne vzťahy stalo márnym uplynutím uvedenej lehoty záväzným pre každého (vrátane súdu), hoci odporuje zákonu.

Súdu prvého stupňa nič nebránilo, aby si ako otázku predbežnú vyriešil, či spoločenská zmluva v znení účinnom v čase skončenia účasti žalobcu v spoločnosti, teda v znení zmeny prijatej 5. mája 1997, prípadne jej časti neodporujú kogentným ustanoveniam Obch. zák. Odvolací súd však nesúhlasí s názorom súdu prvého stupňa, že spoločenská zmluva v znení dodatku č. IV je absolútne neplatným právnym úkonom. Uznesením valného zhromaždenia z 5. mája 1997 nebola prijatá nová spoločenská zmluva ale jej zmena. Podľa znenia uznesenia, ktoré ja založené v pôvodnom spise (sp. zn. 5 Cb 598/00) ako č. 1. 177-178 bolo uznesením zmenených päť ustanovení spoločenskej zmluvy. S výnimkou zmeny čl. 3 a 4, ktoré na seba nadväzujú, sú to samostatné zmeny, z ktorých každá môže byť prijatá nezávisle na ostatných zmenách. Súlad s kogentnými ustanoveniami zákona treba posudzovať samostatne u každej z nich, resp. u každého ustanovenia spoločenskej zmluvy v spojení so zmenou (v rozsahu v akom je to potrebné pre rozhodovanie v prejednávanej veci). Súlad prvého stupňa považujú za zmenu, ktorá vymenúva spoločníkov spoločnosti (bez žalobca) za neplatné, čo robí neplatným celé znenie spoločenskej zmluvy podľa dodatku č. IV, považoval za nepoužiteľné aj zmenené znenie čl. 16, ktorý je rozhodujúci pre stanovenie postupu pre výpočet vyrovnacieho podielu. Znenie čl. 16 však nesúvisí so znením čl. 3 a 4. Skutočnosť, že neplatné sú zmeny čl. 3 a 4 nespôsobuje zároveň neplatnosť čl. 16.

Súd prvého stupňa v dôsledku nesprávneho prístupu k skúmaniu súladu čl. 16 v zmenenom znení so zákonom, bez toho aby sa zaoberal platnosťou samotného článku posudzoval vec a rozhodol o nej tak, ako keby rozhodujúci článok nebol zmenený. V dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nedostatočne zistil skutkový stav, čo mohlo mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

K problému zníženia čistého obchodného imania o hodnotu hmotného investičného majetku, ktorý bol nadobudnutý z výnosov správy majetku Rímskokatolíckeho biskupstva v Spišskom Podhradí (ďalej len biskupstvo) považuje odvolací súd za potrebné upozorniť nato, že zmluvu o správe majetku uzavrel žalovaný s biskupstvom 2. januára 1997 (č.l. 101). Až po uvedenom dni mohol mať výnos zo správy. Ako vyplýva zo zmluvy o nájme

(č. l. 238 spisu) aj z výpovede konateľa žalobcu Štefana Petrika na pojednávaní odvolacieho súdu, pred uzavretím zmluvy o správe mal žalobca majetok biskupstva prenajatý. Rozdiel v titule užívania (správy) nie je len v názve zmlúv, ktoré boli právnym podkladom, ale predovšetkým v obsahu a podstate vzťahu založeného uvedenými zmluvami. Podľa zmluvy o správe, žalovaný majetok biskupstva spravoval bezplatne a odplatom boli výlučne prostriedky vyplývajúce zo správcovstva nehnuteľností (nájomné, príjmy za predaj dreva, výkon práva poľovníctva a pod.). Podľa zmluvy o nájme mal žalovaný od biskupstva prenajaté poľnohospodárske a lesné pozemky a budovy, začo platil biskupstvu nájomné vo výške 10 % z výnosov prenajatého majetku. Výnosy z prenajatého majetku nemožno považovať za výnosy zo spravovania majetku pre iného. Do úvahy preto prichádzalo zníženie čistého obchodného imania len o hodnotu majetku nadobudnutého v rokoch 1997 až 1999 a to len toho, ktorý bol nadobudnutý z výnosov zo správy majetku. Prehlásenie o overení vyrovnacieho podielu (ďalej len Prehlásenie) vypracovaného audítorkou Máriou Schreterovou (č. l. 80 pôvodného spisu), ktoré bolo podkladom aj pre znalecké posudky vypracované v konaní, zrejme vychádza z informácie žalovaného, že všetok hmotný investičný majetok žalovaného pochádza z výnosov správy majetku. Z prehlásenia sa preto nedá zistiť ktorý majetok bol zadovážený v období, v ktorom žalovaný vykonával správu (a nie hospodárenie na prenajatom majetku) a nie je z neho zrejme ani aký je to majetok. Podľa súvahy za rok 1999 ho tvoria okrem iného aj budovy a stavby v hodnote 10 346 000 Sk. Štefan Petrik však vo svojej výpovedi pred odvolacím súdom nevedel vysvetliť aké nehnuteľnosti žalovaný vlastní (fóliové skleníky pravdepodobne nie sú budovami alebo stavbami).

Základom pre výpočet vyrovnacieho podielu má byť podľa § 61 ods. 1 Obch. zák. čisté obchodné imanie. Pre účely obchodného zákonníka § 6 definuje pojem obchodného majetku, obchodné imanie, vlastné imanie a čisté obchodné imanie. Podľa ods. 3 je čistým obchodným imaním obchodný majetok po odpočítaní záväzkov vzniklých podnikateľovi v súvislosti s podnikaním. Prehlásenie používa iné pojmy a nie je z neho zrejme, či hodnota čistého obchodného imania bola určená v súlade s § 6 Obch. zák. Nie je z neho zrejme nadväznosť na jednotlivé položky súvahy a predovšetkým štruktúra položky 29 929 783,38 Sk. Bez bližšieho vysvetlenia aké položky ju tvoria nemožno posúdiť, či to sú záväzky podnikateľa v zmysle § 6 ods. 3 Obch. zák. Okrem iných sa to týka najmä fondov a rezerv, ktoré sú podľa žalovaného zaúčtované medzi tzv. prechodné pasíva. V tomto smere treba prisvedčiť žalovanému, že pre správny záver o výške vyrovnacieho podielu

treba preskúmať správnosť údajov, ktoré sú podkladom pre výpočet, keď podľa jeho tvrdenia okrem iného za roky 1996 – 1997 vzrástol objem účtovaných rezerv z 2,5 mil. Sk na 15,6 mil. Sk. Pokiaľ jeho tvrdenie zodpovedá skutočnosti, môže to bez vysvetlenia dôvodu takéhoto výrazného zvýšenia byť dôvodom na pochybnosť o správnosti účtovania.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý neprávne vec právne posúdil a nedostatočne zistil skutkový stav, podľa § 221 ods. 1 písm. h, ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 223 ods. 3 O. s. p.).

Poučenie : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.

V Bratislave 15. marca 2011

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková